

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๗

ธรรมชาตินี้....

อายุสังขารแก่เข้าเท่าไร ชำรุดลงมากน้อยเพียงไรในวันหนึ่ง ๆ ของปัจจุบันที่เป็นอยู่วันหนึ่ง ๆ นี้ ความเป็นห่วงเพื่อนฝูงในวงปฏิบัติด้วยกัน รู้สึกว่ามีกำลังมากขึ้นโดยลำดับ แม้ในสำนักของเราที่รู้ที่อยู่เห็นอยู่ อยู่ด้วยกันตลอดเวลา แต่กิริยาอาการที่แสดงออกในแง่มุมต่าง ๆ ก็ไม่พ้นที่จะถูกต้องตจนได้ เพราะความไม่รอบคอบนั้นแลเป็นสำคัญ แล้วความไม่รอบคอบในกิจการเหล่านี้ ก็ส่อไปถึงความไม่รอบคอบในการบำเพ็ญตนเพื่อแก้กิเลสอาสวะประเภทต่าง ๆ ไปในตัวนั้นด้วย จึงอดวิตกกังวลกับเพื่อนฝูงไม่ได้

ผู้อยู่มานานมีเยอะ ผู้เข้ามาเป็นลำดับลำดา ไม่ทราบว่าจะเข้ามาแบบใดอยู่แบบใดไปแบบใด หรือเข้ามาแบบไหนก็อยู่แบบนั้น และไปแบบนั้นดังที่เคยเป็นมาแล้วนั้น ส่วนมากมักจะเป็นดังที่ว่ามันจึงเป็นห่วง เรื่องกิเลส คำว่ากิเลส ๆ เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่กลมกลืนกันกับใจดวงรู้ ๆ นี้ ถ้าจะว่ามีดีก็มีดีมิดปิดตามองไม่เห็นใจเลย สักแต่ว่ารู้ แต่สิ่งที่เราไม่คิดไม่คำนึงว่าเป็นอะไรนั้น นั้นแลเป็นเจ้าอำนาจบังคับจิตใจของโลกอยู่ตลอดเวลา

คำว่าโลกนั้นหมายถึงจิตแต่ละดวง ๆ ของสัตว์โลกมีมนุษย์เป็นสำคัญ ย่นเข้ามาสู่วงปฏิบัติของเราแต่ละรูปละนาม มีธรรมชาตินี้เป็นเครื่องปกคลุมหุ้มห่อเอาไว้อย่างมิดตัว ไม่อาจทราบได้อย่างง่ายดาย เพราะเป็นสิ่งที่ลึกลับมาก สลับซับซ้อนมาก แง่อนพรรณนาไม่จบพรรณนาไม่สิ้นที่ธรรมชาตินี้แสดงออกรอบตัวของมัน และทำงานของตัวเองโดยอัตโนมัติอยู่ในจิตใจของโลก สร้างวิถ้วานวิถ้วจักรให้หมุนรอบจิตใจอยู่ตลอดเวลา จนสติธรรมปัญญาธรรมหาทางเล็ดลอดออกไม่ได้ ถ้าไม่เอาจริงจิงแล้วจะไม่มีทางเล็ดลอด อันนี้เป็นสิ่งที่เรามีความวิตกกังวลมากกับเพื่อนฝูง

เท่าที่เคยปฏิบัติมาารู้สึกว่าหนักเอามากจริง ๆ ชั้นลุ่มลुकคลุกคลานก็ทุกข์ไปประเภทหนึ่ง ชั้นพอตั้งเนื้อตั้งตัวได้บ้างแล้วก็เป็ความทุกข์เพราะการตะเกียกตะกายอีกประเภทหนึ่ง คำว่าความทุกข์ ๆ นี้ล้วนแล้วตั้งแต่ทุกข์จากการต่อสู้กับธรรมชาตินี้ทั้งนั้น จนจิตก้าวเดินทางปัญญา พอรู้ทางเข้าทางออกทางแก้ไขทางหลบหลีกปลีกตัวได้บ้างก็ทุกข์ไปอีกแบบหนึ่ง ทุกข์ไปตลอดที่ต่อสู้กับธรรมชาตินี้ แต่ความทุกข์เหล่านี้ที่กล่าวมาเป็นความทุกข์ที่มีคุณค่า เป็นความทุกข์ที่จะเป็นไปเพื่อทางออกทางหลุดพ้นโดยลำดับลำดาของความเพียร และความทุกข์ที่ได้รับในเวลาประกอบความเพียรนั้น ไม่เหมือนความทุกข์ของโลกทั้งหลายที่ทุกข์อยู่โดยไม่รู้

เนื้อรู้ตัว

ทุกข์เพราะความโลภก็ไม่รู้ตัว โลกมากโลภน้อยโลภเท่าไร ถือความโลภนั้นเป็นสิริมงคลแก่ตน ถือความโลภนั้นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นสิ่งที่เพิ่มความมีคุณค่าของตนขึ้นเป็นลำดับ โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัวว่าความโลภนี้เป็นการสร้างภพสร้างชาติให้หนาแน่นเข้าไปทุกวัน ๆ และสร้างทุกข์ขึ้นในระยะเดียวกันระดับเดียวกันไปตลอด เพราะฉะนั้นธรรมชาตินี้จึงไม่ยอมให้สัตว์โลกได้หลุดพ้นไปได้ เพราะสัตว์โลกไม่รู้เนื้อรู้ตัวว่าความโลภนี้เป็นภัยแก่ตน ยังกลับเห็นว่าเป็นคุณ ถ้าไม่ได้โลก ไม่ได้อะไรตามความโลภแล้วรู้สึกเป็นความเสียใจไปอย่างนั้น ก็ยิ่งเพิ่มเป็นสองชั้นสามชั้นขึ้นไปโดยลำดับลำดับ นี่พูดถึงเรื่องความโลภก็เป็นอย่างนี้ที่โลกไม่เห็นภัยของมัน

มันเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นตนเป็นตัวอยู่กับตัวของเราโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลย นี่สำคัญมาก เรื่องราคะตัณหาก็คือติดก็ติด เรื่องความโลภกับเรื่องราคะตัณหาหนีไปด้วยกัน เป็นใหญ่เป็นโตด้วยกัน ถ้าเป็นมิตรเป็นสหายก็เรียกว่าแยกกันไม่ออก ความโกรธนั้นเป็นเครื่องกลมกลืนไปในตัวนั้น ถ้าพอใจก็เกิดกิเลสประเภทหนึ่งขึ้นมา ถ้าไม่พอใจก็เกิดความฉุนเฉียวหงุดหงิดอย่างน้อยมากกว่านั้นถึงเป็นความโกรธความแค้นขึ้นมา ถึงกับต้องผูกกรรมผูกเวรและฆ่าตีบีบขี่ซึ่งกันและกันให้พินาศฉิบหายไปได้ ก็เกิดกิเลสประเภทหนึ่ง ๆ ขึ้นมา เพราะกิเลสที่กล่าวมาเหล่านี้ละเอียดมาก

นี่เป็นธรรมชาติหนึ่งที่อยู่ภายในจิตใจของสัตว์โลกทุก ๆ ตัวสัตว์ เว้นจิตของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านเท่านั้น นอกนั้นไม่มีเว้น เต็มไปด้วยธรรมชาตินี้ และสัตว์ทั้งหลายที่จมดิ่งอยู่กับสิ่งนี้ครอบงำไว้นั้น ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ว่าจะหลุดพ้นจากธรรมชาติที่กดขี่บังคับอยู่นี้ไปได้เมื่อไร ดิ้นดิ้นไปตามเพลงของมันที่พาให้ดิ้นให้ติด ได้รับความทุกข์ความทรมานมาน้อยเพียงใดก็ไม่คิดหาทางออก ไม่รู้ว่าทางออกเป็นอย่างไร สัตว์โลกทั้งหลายจึงอยู่กันด้วยความติด ความดี้น ความไม่ลืมหูลืมตา นี่เราพูดถึงเรื่องมีธรรมะเข้าเป็นเครื่องเทียบเคียงที่ทำให้รู้ได้ ไม่งั้นไม่มีทางรู้ทางละได้และทางพ้นไปได้เลย

โลกที่อยู่ด้วยอำนาจของกิเลสซึ่งเป็นข้าศึกของธรรมนี้ อยู่ด้วยความมืดความบอดความดี้นรจนกระวนกระวาย ไม่ทราบทางออกอยู่ทางไหน ดิ้นอยู่อย่างนั้น ทั่วแดนโลกธาตุนี้ไม่มีรายใดที่จะอยู่เป็นความสงบสุขร่มเย็นได้เลยมีแต่ติดแต่ดี้น อยู่ด้วยกันโดยหาจุดหมายปลายทางไม่ได้ เพราะธรรมชาตินี้พาติดพาดี้น และไม่พาหาจุดหมายปลายทางด้วย มีแต่ผูกมัดตรึงไว้ให้อยู่ในอำนาจของมัน หากว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคลก็เรียกว่าเป็นเสือร้ายตัวสำคัญ ๆ นั้นแล

ความโลภก็เป็นเสือร้ายตัวหนึ่ง ราคะตัณหาก็คือเป็นเสือร้ายตัวหนึ่ง ความโกรธก็เป็นปูย่า

ตายายของเสื่อร้ายเหล่านี้ ครอบอยู่ในหัวใจของโลก แต่โลกก็เพลिनกับเสื่อร้ายเหล่านี้มาเป็นประจำตั้งแต่กาลไหน ๆ ไม่มีทางที่จะคิดหรือระลึกได้บ้างเลยว่าสิ่งเหล่านี้เป็นภัย และจะเป็นไปอย่างนี้ตลอดก็ตลอดกลับไปไม่มีที่สิ้นสุดยุติ นี่เรื่องธรรมชาติของโลก เรื่องธรรมชาติของสิ่งที่ครอบงำสัตว์โลกให้หมุนไปเวียนมาอยู่ เป็นไปทำนองนี้ตลอดไป

สำหรับเราผู้ปฏิบัติได้เห็นเหตุเห็นผล ได้คิดเรื่องอย่างนี้อย่างไรบ้างหรือไม่ นี่ที่วิตถถึงเพื่อนฝูงผมวิตถอันนี้มากมาเวลานี้ เพราะธรรมชาตินี้รู้สึกว่ ถ้าพูดถึงเรื่องความเคียดแค้น เป็นคู่กรรมคู่เวรก็ กับหัวใจเรานี้รู้สึกว่จะเป็นขมื่นกับปูนเลย เป็นคู่เดือดคู่แค้นคู่กรรมคู่เวร คู่ต่อสู้คู่สังหารซึ่งกันและกัน ถ้าธรรมชาตินี้ไม่ม้วนเสื่อลงไปเสียเท่านั้นเราก็ต้องม้วนเสื่อ เพราะความเคียดแค้นเนื่องจากธรรมชาตินี้เป็นพิษเป็นภัยมาก และมีกลอุบายวิธีการต่าง ๆ ครอบงำจิตใจของเราได้ทุกแบบทุกฉบับ หาทางรู้เรื่องของมันได้ยากมากที่สุด

ทั้ง ๆ ที่เราเป็นนักปฏิบัติเป็นผู้ปฏิบัติ บำเพ็ญเพื่อจะแก้จะถอดจะถอนจะทำลายสิ่งเหล่านี้ แต่ในขณะที่เดียวกันกลับถูกมันมัดเราโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว ให้ติดให้เดินไปตามมันเสียจนได้อันนี้ละที่นำวิตถมาก จึงขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาพิจารณาให้มาก โลกนี้เป็นไปด้วยความวุ่นวายเพราะอันนี้เท่านั้น ไม่มีสิ่งใดทำโลกให้วุ่นวายยิ่งไปกว่ากิเลสตัวมันฝังอยู่ในจิตใจ เพราะฝังอยู่ทุกดวงจิต เป็นสัตว์ก็ฝังและติดเดินไปแบบหนึ่ง เป็นมนุษย์ก็ฝังและติดเดินไปอีกแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ชาติชั้นวรรณะใดธรรมชาตินี้พาให้ติดให้เดินไปคนละทิศละทาง สุดท้ายก็ม้วนเสื่อลงในวัฏจักรวัฏวนวัฏทุกขอันเดียวกัน ไม่ได้นอกเหนือไปจากนี้เลย มาตั้งก็ปั้งกลับไป

จึงนำอิตหนาระอาใจสำหรับท่านผู้พ้นไปแล้ว มองลงมาดูโลกดูสงสารที่เต็มไปด้วยสิ่งนี้ พัวพันรัดตรึงจนมองหาตัวไม่เห็น คำว่ามองหาตัวคือมองหาใจ มองหาวิเวกของใจ ความสง่าราศีของใจไม่มี มีแต่สิ่งเหล่านี้ครอบงำไปเสียจนหมด เกิดก็เกิดมาเพราะธรรมชาตินี้พาให้เกิดความเป็นอยู่ก็ธรรมชาติอันนี้พาให้เป็นอยู่ พาให้หมุนให้เวียนอยู่ตลอดเวลา เวลาตายก็หาจุดหมายปลายทางไม่ได้ ก็คือธรรมชาติอันนี้ไม่สร้างจุดหมายปลายทางให้ผู้หนึ่งผู้ใด มีแต่พาให้ติดให้เดินอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้

เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติจงทำใจให้หนักแน่นให้มั่นคงทุกสิ่งทุกอย่างอย่าหละหละ ถ้าอยากหลุดพ้นจากกงกรรมแห่งวัฏจักรนี้ไปโดยลำดับลำดับ และไปเสียโดยสิ้นเชิงไม่มีเหลือแล้ว จงทุ่มเทกำลังความสามารถทุกด้านลง เพราะภัยของมันนี้เทียบกันไต่กับเสื่อร้ายตัวสำคัญ ๆ นั้นแล ที่มันฝังอยู่ในจิต แต่มันไม่ใหู้ว่ว่ามันเป็นเสื่อร้ายนั้นซีโลกถึงได้หลง ถ้าได้รู้ว่มันเป็นเสื่อร้ายใครละจะกล้าเข้าไปแอบมันได้ แม้แต่เด็กก็ยังไม่กล้าเข้าไปหามันได้

นี่ก็เพราะไม่รู้ว่ามันเป็นเสือร้ายฝังอยู่ในหัวใจ กลืนกินทุกสิ่งทุกอย่างในบรรดากิริยาของเราที่จะทำความดีความดี มันจะกลืนไปโดยลำดับลำดับ เมื่อสติปัญญายังไม่ทันมันเป็นอย่างนั้น ถ้าว่าความเพียรก็ ความขี้เกียจขี้คร้าน ความท้อแท้เหลวไหลก็แอบกินไป ๆ ในนั้นสติตั้งไปความผลอกก็แอบกินไป นี่เป็นอย่างนั้นนะ ปัญญาคิดขึ้นพอที่จะเป็นเหตุเป็นผล มันก็นำเกลไถลออกนอกกลุ่มนอกทางไปเป็นโลกเป็นสงสาร เป็นสัญญาอารมณ์เป็นสมุทัยไปเสีย กลืนไปอีกแบบหนึ่ง ๆ อย่างนั้น

นี่เป็นธรรมชาติที่ลึกลับลับซับซ้อนมากที่สุด เกินกว่าสติปัญญาธรรมดาของเราทั้งหลายจะรู้ได้ นอกจากผู้ที่ท่านปฏิบัติและผ่านพ้นไปแล้วนั้น มองเห็นหมดรู้หมด และเกิดความสดสังเวชในบรรดาสัตว์โลกด้วยกัน ที่เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน แต่ไม่มีจุดหมายปลายทางว่าจะออกได้เมื่อใด พ้นไปได้เมื่อไรจากกัจจกรอันนี้ นี่เป็นสิ่งที่น่าคิดมากสำหรับเราผู้ปฏิบัติทั้งหลาย

เราอย่าคุ่นเราอย่าชิน สิ่งเหล่านี้มีแต่กลมายาของกิเลสแสดงออกทั้งนั้น ทั่วโลกดินแดนไม่มีกิริยาอันใดแสดงออก ธรรมจะเท่ากับแสงหิ่งห้อยนี้ก็ไม่มีในโลกอันนี้ว่าอย่างนั้นเลย ทั่วโลกดินแดนนี้ มีแต่ธรรมชาตินี้แสดงตัวทั้งนั้น ไม่ว่าในสัตว์ไม่ว่าในบุคคล สัตว์จะมีจำนวนมากน้อยเพียงไรก็ตาม บุคคลจะมีทั่วโลกดินแดนก็ตาม มีแต่ธรรมชาตินี้พาให้หมุนให้เวียนให้เป็นไปทั้งนั้น ไม่มีใครจะเหนี่ยวมันได้

นี่เราได้อาศัยธรรมเป็นเครื่องยึดเครื่องเกาะ เราจะยึดก็ให้ยึด จะเกาะก็ให้เกาะ จะเพียรก็ให้เพียร จะพยายามบากบั่นหันหน้าเข้าสู่อรหสูรธรรม เอาชีวิตจิตใจเข้าแลกเข้าเปลี่ยน หรือถวายชีวิตต่อพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อสังหารกิเลสที่ท่วมลงไป อย่าเสียดายวัฏจักรวัฏจักรคือวัฏทุกขนั้นแหละ ไม่อยู่ที่ไหนอยู่ที่นี้แห่งเดียวกัน

นี่วิตก แก่มาเท่าไรยิ่งวิตก ทำงานไม่ได้ การเทศนาว่าการสั่งสอนหมู่เพื่อนไม่ได้ยังเป็นห่วงเป็นใย เพราะธรรมชาตินี้แสดงเปลว ถ้าหากว่าจรดเมฆก็เลยเมฆไปเสียไม่ใช่จรดเมฆ ถ้าว่าอะไรก็เลยอันนั้นไปเสีย ว่าอะไรสูงก็เลยสิ่งที่สูง ๆ นั้นไปเสียทุกอย่าง คือธรรมชาตินี้แล แต่กลม่อสัตว์โลกให้ลืมนั่นลืมตัวนี้ไม่มีอะไรเกินธรรมชาตินี้ โลกที่มั่วสุมกันอยู่ด้วยมูตรด้วยคุณ คือ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งเทียบกับมูตรกับคุณ โลกทั้งหลายก็ป็นปายกันอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา หากความเบื่อหน่ายอึดพอว่าสิ่งเหล่านี้จะต้องพลัดพรากจากไปอย่างนี้ ซึ่งเท่ากันกับคุณนั้นไม่มี มีแต่พากันติดกันดิน จะเป็นจะตายก็ตาม ขึ้นชื่อว่าเป็นเรื่องของกิเลสแล้วหวานคอไปหมด ไม่มีใครจะรู้เนื้อรู้ตัว มันจึงได้หลอกเอาเต็มที่ได้เต็มฐาน โดยไม่มีใครแสดงทำรับทำต่อสู่มันบ้างเลย

ถ้าไม่มีธรรมของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์มาโปรดมาประพรมด้วยแล้ว ยังไงก็ไม่มีทางหลุดพ้น เคยอยู่มาฉันใดเป็นมาฉันใด ทุกข์มากน้อยมาฉันใดก็จะเป็นไปฉันนั้น ๆ จะไม่มีช่องทางที่จะหลุดพ้นออกไปได้เลย แต่นี้เราก็คือนักบวชด้วย ถือพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาชั้นเอกด้วย ก็ควรที่จะประพฤติตัว ทำตัวให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย การประพฤติปฏิบัติอย่าเหลวไหลอย่าคลอนแคลน นิสสัยให้จริงจังทุกอย่างทำอะไร ไม่อย่างนั้นไม่ทันการณ์

กิเลสนี้แหลมคมมากจริง ๆ เกินกว่าที่จะนำมาพูด โน่นให้รู้ในเวลาเข้าข้าศึกระหว่างกิเลสกับธรรมพอฟัดพอเหวี่ยงกันแล้ว นั้นแลเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เวลาที่ไม่มีสติปัญญาพอฟัดพอเหวี่ยงกัน ยังไม่รู้ลวดลายของกิเลสว่าเป็นอย่างไร ต่อเมื่อมีลวดลายของธรรม มีสติธรรม ปัญญาธรรมเข้า จนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญาธรรมเข้าไปแล้ว นั้นแหละเราจะได้เห็นลวดลายของกิเลสที่ว่าละเอียดแหลมคมขนาดไหน ถ้าจะพูดถึงโวหารนำมาเทศนาว่าการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวการฆ่ากิเลสสู้กับกิเลสนั้น นำมาพูดไม่ได้เพราะละเอียดลอบเป็นอยู่กับผู้ที่เป็นนีเท่านั้น คืออยู่กับผู้ที่เป็นนีเท่านั้น ละเอียดไหมกิเลสถึงขนาดนั้น

มหาสติมหาปัญญาเร็วขนาดไหน คำว่ามหาสติมหาปัญญา ไม่รวดเร็วไม่เรียกมหาสติมหาปัญญา นั้นเราจึงจะเห็นมหาของกิเลสอีก กิเลสมันก็เป็นมหาอีกชั้นหนึ่งจนกระทั่งถึงอวิชชา นั้นละด้วยอดของสมุทัยด้วยอดของวัฏจักร ต้องเป็นเรื่องมหาสติมหาปัญญานี้เท่านั้นที่จะเข้าสังหารกันได้ แต่ก่อนที่จะสังหารกันได้ก็ต้องฝึกกันอย่างเต็มเหนี่ยว ๆ ทีเดียว ไม่มีใครคิดเรื่องชีวิตจิตใจของใครแหละ

ถ้าพูดถึงเรื่องว่ากิเลสมีวิญญาณเป็นสัตว์เป็นบุคคลก็เรียกว่า กิเลสก็ไม่คิดชีวิตต่อสู้กับธรรม ธรรมก็ไม่คิดชีวิตที่ต่อสู้กับกิเลส ระหว่างธรรมกับกิเลสที่พัดกันในเวลาที่เกรียงไกร ต่างอันต่างเกรียงไกรแล้วนั้น โวหารอันนี้นำมาพูดไม่ได้ว่าต่อสู้กันอย่างไร ๆ พูดไม่ได้ รู้ได้เฉพาะ ๆ ในเวลาที่ฟาดฟันหันแหลกกันเท่านั้น นอกนั้นรู้ไม่ได้ นำมาพูดไม่ได้

นี่แหละเราจะเห็นความความละเอียดแหลมคมของกิเลสเห็นกันตอนนี้ เห็นกันตอนสติปัญญามีความแก่กล้าสามารถ เริ่มไปตั้งแต่สติปัญญาอัตโนมัติที่เรียกว่าภาวนามยปัญญานี้ไปโดยลำดับลำดับ จนก้าวเข้าสู่มหาสติมหาปัญญา เราจะได้เห็นเรื่องกิเลสประเภทต่าง ๆ ที่มันออกมาต่อกรกับเราหรือนำออกมา ได้แก่อวิชชานั้นแหละเป็นผู้นำออกมาต่อกรกับสติปัญญา กับมหาสติมหาปัญญาของนักปฏิบัติทั้งหลาย เราจะได้เห็นความละเอียดแหลมคมของมันที่มาเป็นฉาก ๆ เป็นระยะ ๆ ต่อสู้กันเป็นระยะ ๆ พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายสัณพັນคม

ถ้าจะเทียบก็เหมือนนักมวยแชมป์เปี้ยนเขานั่นเอง นี่เทียบความเร็ว เพียงเทียบเท่านั้นนะ แชมป์เปี้ยนก็ไม่มีรวดเร็วอะไรเพราะเป็นร่างกาย อันนั้นเป็นกระแสของจิต เป็นกระแสของธรรม

เป็นกระแสของกิเลส เป็นสิ่งที่ละเอียดแหลมคมมากเกินกว่าที่ใครจะคาดจะหมายได้ ถ้าไม่ใช่ผู้เป็นนั่นเสียเอง รู้เองเห็นเองไม่ต้องคาดต้องหมาย

นี่ละเมื่อถึงขั้นนี้แล้วเป็นขั้นที่เห็นโทษของกิเลส เห็นอย่างใจหาย ไม่ตายก็ต้องสู้ เอาให้กิเลสตาย กิเลสไม่ตายเราต้องตาย คำว่าแพ้-แพ้ไม่ได้เลย หมุนตัวเป็นเกลียวไปเลยเพราะเห็นโทษของมันอย่างถึงใจ ๆ ไม่มีอะไรเปรียบเทียบแล้ว เพราะฉะนั้นความเพียรจึงหมุนเป็นธรรมจักรตลอดเวลา แล้วเราจะได้เห็นลวดลายของกิเลสที่ต่อสู้กับธรรมเป็นระยะ ๆ เป็นวรรคเป็นตอน เป็นขั้นเป็นตอน เป็นลำดับลำดับในเวลานั้น ๆ

สติปัญญาเราก็จะรู้เห็นในเวลานั้นเช่นเดียวกัน ว่าต่อสู้กับกิเลสต่อสู้ด้วยวิธีใด การหลบหลีกปลีกตัวหรือการสังหารกัน สังหารวิธีไหนนี้พูดไม่ถูกพูดไม่ได้ ต้องเป็นผู้เป็นเสียเท่านั้น ถ้าเป็นผู้เป็นแล้วไม่ต้องถามใคร หากรู้ในตัวเองไม่ต้องไปศึกษาจากผู้ใด เมื่อถึงธรรมขั้นนี้แล้วจะเป็นหลักธรรมชาติ เหมือนกับว่าสอนอยู่ในตัวเอง สติปัญญาฟิตตัวเอง ๆ ขึ้นมาเรื่อย ๆ เอาจนทัน ๆ เพราะมีแต่จะเอาให้มันเสีย ให้กิเลสมันเสียอย่างเดียว คำว่าจะลดหย่อนผ่อนผันจึงมีไม่ได้

นี่ละภาษาธรรม ระหว่างกิเลสกับธรรม อันนี้นำมาพูดไม่ได้ เป็นเรื่องของปฏิบัติเรียกว่า **สนทสิฏฐิโก** รู้เองเห็นเองสำหรับผู้ปฏิบัตินี้เท่านั้น ที่นี้เวลากิเลสมันหมดสติกำลังความสามารถของมันทุกสิ่งทุกอย่างเพราะอำนาจแห่งสติปัญญาที่เป็นธรรมจักร หรือว่ามหาสติมหาปัญญาสังหารมันมันเสียลงเสียเท่านั้น โลกธาตุนี้ว่างไปหมด ไม่มีอะไรที่จะมาก็ดมาขวางโลกจะกว้างแสนกว้างไกลแสนไกลขนาดไหนประมาณไม่ได้ก็ตาม ก็ว่างไปเหมือนกันหมด

ที่นี้ก็ยังจะทำให้เห็นได้ชัดรู้ได้ชัดว่า ฤทธิ์อำนาจของกิเลสที่มันครอบงำสัตว์โลกนี้ มีมันเท่านั้นที่ขวางโลกอยู่จนตีบตันอันดูหาทางไปไม่ได้ โลกกว้างแสนกว้างหาทางไปไม่ได้เพราะกิเลสปิดตัน เมื่อกิเลสได้มันเสียลงไปหมดแล้ว โลกธาตุนี้ว่างเปล่าไปหมดไม่มีอะไร จึงได้เห็นโทษของมันอย่างชัดเจนว่า มีกิเลสเท่านั้นกีดขวางโลกธาตุนี้ ให้สัตว์ทั้งหลายก้าวไม่ออกไปไม่ได้ ตายกองกันอยู่ไม่รู้ก็กับที่ก็ลไปไม่รู้ทางไป มีแต่ทางเกิดทางตาย ๆ หมุนกันไปหมุนกันมาสลับซับซ้อน

ไม่มีอะไรที่จะสับสนปนเปสลับซับซ้อนมาก หรือหนาแน่นมากกว่าสัตว์ทั้งหลายที่ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตายสับสนกันอยู่ตลอดเวลา แล้วเป็นมาอย่างนี้ตลอด ยังจะเป็นไปอีกตลอดเวลา นี่คือเรื่องของกิเลสทำสัตว์โลกให้หมุนให้เวียนขวางโลกอยู่ตลอดเวลา คือกิเลสนั่นเอง ขวางโลกธาตุนี้ก็คือกิเลสสิ่งอื่นไม่มีอะไรขวาง เราอยากจะรู้ชัดเห็นชัด เอ้า พังกิเลสลงออกจากหัวใจเสียอย่างเดียวเท่านั้นจะโล่งไปหมดเลย เวียงว่าง ไม่มีอะไรที่จะมาขวางจิตใจอีกแล้ว

เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ทำให้รู้ได้ชัดเจนว่ามีกิเลสเท่านั้นที่คิดขวางจิตใจ กิดขวางโลกธาตุ ปิดบังไว้หมดให้สัตว์หาทางออกไม่ได้ก็คือกิเลสนี้เท่านั้นเป็นภัยมหากภัย เป็นทุกข์มหันตทุกข์ก็เพราะกิเลสนี้เป็นผู้สร้าง อย่างอื่นอย่างใดไม่มีสร้าง มีแต่กิเลสเท่านั้น

เห็นโทษใหม่ท่านทั้งหลายที่เทศน์ให้ฟังวันนี้เห็นไหม นี่ละโทษของกิเลสแก่ขนาดนั้นละ ความละเอียดแหลมคมของมันถึงขั้นที่ควรจะรู้ลวดยของกันและกันดังที่กล่าวมาแล้วนี้ รู้ปิดไม่อยู่ แล้วเวลากิเลสจะม้วนเสื่อก็รู้ปิดไม่อยู่อีกเหมือนกัน พังด้วยอำนาจของธรรมนี่ขอให้สร้างขึ้นมาเถิด สถิติปัญญาเป็นสิ่งที่สร้างได้อบรมได้ ฝึกหัดตัดแปลงให้มีความเกรียงไกร หรือให้ความเฉลียวฉลาดแหลมคมได้โดยลำดับ ถ้าเป็นไปไม่ได้พระพุทธเจ้าก็เป็นศาสดาเอกไม่ได้ และนำเรื่องธรรมเหล่านี้มาสอนโลกไม่ได้เหมือนกัน

นี่ธรรมที่ทรงนำมาสอนโลกอยู่นี้ เพราะพระองค์ได้ทรงไว้แล้วทุกสิ่งทุกอย่างจึงนำมาสอนโลก เราผู้ปฏิบัตินี้เท่ากับล้างมือเปิบเท่านั้น ทำไมจะต้องเกียดจรัณอ่อนแอท้อแท้เหลวไหล จะตายกองกันอยู่ในวัฏสงสารนี้โดยไม่เห็นโทษเห็นภัยอะไรเลยนี้ มันเกินไปแล้วนะนักปฏิบัติเรา เป็นพระด้วยเป็นนักปฏิบัติด้วย

ไม่มีอะไรที่จะร้อนยิ่งกว่าไฟของกิเลสเผาสัตว์โลก ราคคฺคิ ก็ร้อนเป็นฟินเป็นไฟ แต่กิเลสพอใจมากที่สุด นั่น กล่อมตีใหม่ ไม่มีอะไรที่จะร้อนยิ่งกว่าไฟคือราคะ ท่านจึงเรียกว่า ราคคฺคิ ไฟคือราคะร้อนแผดเผาที่สุดเลย แต่โลกทั้งหลายชอบที่สุด คำว่าโลกทั้งหลายชอบที่สุดก็คือกิเลสมันชอบที่สุด ให้ชอบที่สุด บิบบังคับให้ชอบที่สุด โลกจึงไม่มีความอึดพอนในสิ่งเหล่านี้

เวลานี้กำลังหมุนเข้าไป ๆ กิเลสประเภทนี้ กิเลสตัวนี้เป็นฟินเป็นไฟ ชมกันเต็มโลกธาตุแล้วเวลานี้ นี่ละคือชมกองไฟไหม้เผาไหม้ไม่รู้เนื้อรู้ตัว นี่กิเลสพาให้ชมธรรมะท่านตำหนิ ธรรมะของผู้ตำหนินั้นคือจอมปราชญ์ พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ตำหนิทั้งนั้น พระอรหันต์อรหันต์ไม่ผ่านกองไฟนี้ไปเสียก่อนเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ ท่านทำไมท่านจะไม่เห็นกองไฟทั้งกอง กองใหญ่ ๆ ราคคฺคิ โทสคฺคิ โมหคฺคิ โลภคฺคิ ๓ - ๔ กองนี้เผาโลก ไม่มีอันอื่นอันใดเผา

แล้วธรรมชาตินี้อยู่ที่ไหน อยู่ที่หัวใจของสัตว์โลก ไม่อยู่ต้นไม้ภูเขา ดินฟ้าอากาศที่ไหน อยู่ที่หัวใจโลก เพราะฉะนั้นหัวใจโลกจึงได้หมุนเป็นบ้าไปหมด ไม่ว่าเขาว่าเราว่าท่านว่าใครเป็นแบบเดียวกันหมดไม่รู้เนื้อรู้ตัว มันกล่อมได้ถึงขนาดนั้น ถ้าเราไม่รีบแก้ไขเสียตั้งแต่บัดนี้ ไม่เชื่อศาสตาดองค์เอกแล้ว เราจะถูกมันจูงจุมูกต้อย ๆ ไป มันจูงจุมูกไปธรรมดาค่อยยังชั่ว มันจะจูงลงเหวลงบ่อลงนรกอเวจี เกิดตาย ๆ เต็มโลกเต็มสงสาร

อะไรจะมากยิ่งขึ้นกว่าจิตวิญญาณของสัตว์โลกที่เกิดตาย ๆ และเสาะแสวงหาที่เกิดที่ตาย อยู่เต็ม ไม่ว่าแผ่นดินฟ้าแผ่นดินใต้น้ำบนบกที่ไหน ท้องฟ้ามหาสมุทรทะเลที่ไหนไม่มีช่องว่าง มีแต่ธรรมชาติอันนี้ จิตวิญญาณของสัตว์โลกนี้เสาะแสวงหาที่เกิด เกิดแล้วตายแล้วจมในนรกเลย ไม่ต้องพูด นรกมีขนาดไหนแน่นอยู่ตลอด อัดแน่นตลอดเวลา ก็เพราะอำนาจของความเชื่อ กิเลสนั้นแหละ

ท่านจึงเรียกว่ากิเลสเป็นเหตุให้ทำกรรมจะว่าไง ทำกรรมกิเลสพาให้ทำ มันจะไปทำเพื่อ บุญเพื่อกุศลอะไร มันก็ให้ทำตั้งแต่ความชั่วช้าลามกที่มันชอบ สมกับมันตำหนิธรรม เป็นข้าศึก ต่อธรรมนั้นแล เมื่อผลปรากฏขึ้นมาจึงมีแต่ไฟแต่ไฟเผาไหม้ตลอดเวลา วิชากรรม วิชา กวีภูมิที่ว่ำนั้น กรรมก็กรรมชั่วช้าลามกนี้แหละมันเผา แล้วหมუნกันไปหมუნกันมาอยู่อย่างนี้ไม่มี คำว่าของเก่าของใหม่ หมุนแล้วหมุนเล่าอยู่อย่างนั้น เพราะคนตาบอดเดินทางจะไปรู้ได้ยังไงว่า ทางเส้นไหนที่เคยมาแล้วเคยไปแล้ว เคยอยู่แล้ว ไม่เหมือนคนตาดี คนตาดีตั้งพระพุทธรเจ้า สาวกทั้งหลายท่านมองเห็นหมดท่านรู้หมดว่าเคยเป็นยังไงต่ออย่างไร

พวกเรานั้นก็เป็นประเภทคนตาบอด แล้วยังจะสมัครใจเป็นคนตาบอดอีกอยู่เหวอ จะไม่ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติเหวอ โลกนี้เราจะหวังอะไรกับมัน เรื่องเกิดเรื่องตายเคลื่อน แผ่นดินอยู่แล้วแต่กาลไหน ๆ มาตื่นอะไรกันเวลานี้ แล้วความตื่นไปกับกิเลสหลงกลของกิเลส นี้หลงมานานสักเท่าไรแล้ว สิ่งทีกิเลสหลอกอยู่ทุกวันนี้ไม่ใช่เพิ่งเกิดเพิ่งมีมา มีมาตั้งเดิมมีมาตั้ง แต่กาลไหน ๆ แล้วยังมีต่อไปอีก จูงสัตว์โลกให้ลุ่มจมไปอีกตลอดเวลา ไม่มีใครที่จะเล็ด ลอดไปได้ง่ายตายถ้าไม่เอาจริงเอาจัง

ธรรมพระพุทธรเจ้าแต่ละพระองค์มาตรัสรู้ก็เหมือนฟ้าแมบ(แมบ=แลบ) สักครั้งหนึ่ง ๆ พอหมดศาสนาแล้วก็พริบมิดตื้อ ๆ ไปอย่างนี้เรื่อย พระพุทธรเจ้ามาตรัสรู้แต่ละครั้ง ๆ นั้นแหละเป็นเวลาทีสัตว์โลกทั้งหลายได้หลุดได้พ้นไปจากกงกรรมทั้งหลายแห่งวัฏจักรนี้ พอผ่าน จากนั้นแล้วก็มิดมิดปิดทวารเลย นี่ก็พระพุทธรเจ้าของเราซึ่งทรงพระชนม์อยู่ด้วยอรรคด้วย ธรรม สวากขาตธรรมนั้นแลคือความเป็นพระพุทธรเจ้า เป็นศาสดาเอกแทนพระองค์ท่านสอนไว้ ฟังซิว่า สวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้ว เราไม่เชื่อความชอบเราจะเชื่ออะไร กิเลสมันก็บอกว่า มันไม่ชอบมาตั้งแต่กาลไหน ๆ

ธรรมของพระพุทธรเจ้าทุก ๆ พระองค์สอนไว้หมด ว่ากิเลสมันไม่ชอบ ตัวหลอกหลวงก็ คือกิเลสนั่นเอง เรายังชอบมันอยู่ ๆ เพราะเสน่ห์มันแรงคาถามันดี กล่อมพับเดียวเท่านั้นหลับ ปุ๋ย ๆ เลย นี่ละที่มันนำทุเรศนะ แล้วเรายังจะเวียนว่ายตายเกิดไปนี่อีกก็ภพก็ชาติก็ภพก็กาลปีไม่ ได้ค้ำนึ่งเหวอ ความทุกข์ที่เป็นไปเพราะการต่อสู้กับกิเลสในทางความเพียรนี้มันจะทุกข์ขนาด ไหน ถึงแค่ตายเท่านั้นไม่นานไม่มาก เอลงไปซิ แต่เราที่จะไปทุกข์ทรมานอยู่ในวัฏจักรวัฏวน

เพราะกิเลสหลอกลวงกิเลสตัณหาทุกขี้ไปมากขนาดไหน นานแสนนานขนาดใดเราเอามาเทียบกันซิ ความทุกข์นั้นกับความทุกข์นี้มันก็พอพืดพอเหวี่ยงกันคนเราถ้าเทียบแล้ว ถ้าไม่เทียบก็ตายทิ้งเปล่า ๆ

มีแต่เกิดกับตาย ๆ ไม่ได้อะไรแหละ โลกอันนี้ได้แต่เกิดกับตาย ๆ เท่านั้น มันเกิดตายธรรมดาค่อยยังชั่ว ไม่ทราบมันจะไปเกิดเป็นอะไร ตายแล้วไปเป็นอะไรนี่ซิ มันเคยจมนมาแล้วก็ กัปก็กัลป์ แล้วยังจะต้องจมอยู่อีก ไม่มีคำว่าใหม่คำว่าอิมพอ ความจมนความทุกข์ความทรมานนี้ ไม่มีคำว่าอิมพอ ไม่มีคำว่าเป็นของเซย ๆ ไปแล้วอย่างนี้ไม่มี ไม่มีคำว่าชิน ต้องเป็นอย่างนี้ตลอดไป ถ้าไม่ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติเสียตั้งแต่บัดนี้แล้วจะไม่มีทางออกนะ

ครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็ร่อยหรอไป ๆ นี้เคยพูดแล้วพูดเล่าเพื่อเป็นการเตือนสติตนเอง เราหวังอะไรกับโลกอันนี้ เราไม่ได้ตำหนิโลก เราตำหนิกิเลสที่เป็นภัยต่อสัตว์โลกต่างหาก เรื่องโลกก็โลกของกิเลสจะว่าไง ไม่ให้พูดว่าอย่างนั้นก็ให้พูดว่ายังไง กิเลสมันอยู่กับโลกก็ต้องพูดว่าโลกซิ นี่ตัวสำคัญอันนี้ อย่าพากันเพลิดกันเพลิมลิ้มเนื้อลิ้มตัว เวลานี้สิ่งที่จะยุแห่ยกอกรวนให้ได้รับความทุกข์ความลำบากอันเป็นกลมายาของกิเลส เป็นเหยื่อล่อของกิเลสนี้หนาแน่นขึ้นทุกวัน ๆ นะ

นี่เกิดมาตั้งแต่บรรพบุรุษหลวงตาบ๊าก็ไม่เคยเห็น สิ่งที่มีมันหลอกมันลวงมันตมมันตุนมัน เป็นเหยื่อล่อทุกวันนี้เราไม่เคยเห็น เตี้ยวันนี้เห็นเสียแล้วมีเสียแล้ว ปฏิเสธไม่ได้ใครก็เห็นใครก็รู้ มีแต่ทางลุ่มจมน ๆ ทางให้สัตว์ทั้งหลายเพลิมลิ้มเนื้อลิ้มตัวแล้วก็ลุ่มจมน ๆ มีแต่กลมายาของกิเลสหลอกลวงสัตว์ทั้งนั้น นี่ถ้าผู้มีธรรมแล้วได้คิด สิ่งเหล่านี้เป็นหินลับปัญญาพิจารณาให้รู้ให้เห็นทางออกจนได้นั้นแหละ

นี่ไม่ได้ชินกับอะไร พูดให้หมู่เพื่อนฟังเสียเต็มหัวใจ ก็เคยพูดมาแล้วในเรื่องอรรถเรื่องธรรมอะไรก็สุดหัวใจ สุดรู้สึกเห็นสุดเหตุสุดผลทุกอย่างแล้ว อันนี้ก็เหมือนกันไม่คุ้นกับอะไรไม่หวังพึ่งอะไรแล้ว สามแดนโลกธาตุนี้จิตมันมีหวังพึ่งอะไรไม่มี แม้ร่างกายของเราที่อยู่นี้ก็เหมือนกันกับว่า เราอยู่กับเครื่องมือ เรือนร่างอันหนึ่ง เหมือนเราอยู่ในบ้าน บ้านนี้จะพังเมื่อไรเมื่อบ้านพังเมื่อไรเราก็ออกจากบ้านนี้ ร่างกายนี้พังเมื่อไรจิตเราก็ออกจากร่างอันนี้มันก็มีเท่านั้น จะหวังพึ่งมันก็พอพึ่งพออาศัยบังแดดบังฝนเท่านั้นถ้าเป็นบ้านเป็นเรือนก็ดี จะหวังว่าเป็นสมบัติของตัวเองไม่หวังแล้ว เพราะมันจะพังอยู่แล้ว

นี่ร่างกายอันนี้ก็รู้ชัด ๆ อยู่แล้ว เรียนให้จบซี เมื่อเรียนจบแล้วก็ไปเป็นเครื่องมืออันหนึ่งเท่านั้นหรือว่าเรือนร่างพออาศัยของจิตเท่านั้นเอง มันจะเป็นเราเป็นของเราได้ที่ไหน มันแยกกันเป็นประเภทเหมือนกับแม่น้ำสองฝั่งนั่นเอง ฝั่งนั้นฝั่งหนึ่ง ฝั่งนี้ฝั่งหนึ่ง ฝั่งโลกอันหนึ่ง ฝั่ง

ธรรมอันหนึ่ง ฝั่งสมมุติอันหนึ่ง ฝั่งวิมุตติอันหนึ่ง ให้มันเห็นประจักษ์ในหัวใจแล้วจะสงสัยอะไร ติดอะไร อะไรที่พาให้ติด

ถ้าติดอยู่จะเรียกว่าพอหรือใจ ใจของท่านผู้สิ้นแล้วทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีโลกามิสหรือกิเลสประเภทใด ๆ ที่เป็นสมมุติเข้าไปแทรกสียงภายในจิตใจแล้วโล่งตลอด พอตลอดเวลา ไปก็พออยู่ที่พอ ไม่กำหนดเรื่องป่าช้าตายแล้วจะไปที่ไหน เมื่อไรจะตายไม่กำหนดกฎเกณฑ์ให้เสียเวลาเวลา ความเป็นจริงหลักธรรมชาติพอเหมาะพอดีเป็นเช่นไร อยู่ตามธรรมชาติอันนั้นเท่านั้น เรียนให้จบ เรียนจบก็เรียนฆ่ากิเลสให้หมดนั่นแหละ ฆ่ากิเลสหมดก็เท่ากับเรียนธรรมเต็มภูมิเหมือนกันอยู่ในขณะเดียวกัน

อย่าหวังพึ่งอะไร พระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ นะ พระธรรม พระสงฆ์ สด ๆ ร้อน ๆ ทุกอย่าง ขอให้เอาเถอะ เอาให้จริงให้จัง มันไม่ได้สด ๆ ร้อน ๆ แต่กิเลสหลอกสัตว์โลกนะ ธรรมก็สด ๆ ร้อน ๆ ถ้าเรานำมาทำประโยชน์ นำมาเป็นที่พึ่งที่เกาะ ตัวของเราก็ได้รับที่พึ่งที่เกาะ ถ้าเป็นบ้ำกับกิเลสตลอดเวลาที่ดังที่เห็นนี้แล้ว ตายก็ไม่มีป่าช้า คำว่าไม่มีป่าช้าคืออะไร หากจุดหมายปลายทางไม่ได้ ตายแล้วไม่ทราบจะไปเป็นอะไร ๆ ทั้ง ๆ ที่จะตาย ทั้ง ๆ ที่จะเป็นอย่างนั้นแหละแต่มันก็ไม่รู้ในตัวเอง ยิ่งผู้ที่ไม่สะอาดแสวงหาคุณงามความดีเลยนี้ ผู้นี้หมดหวัง ๆ ตั้งแต่ยังมีลมหายใจฟอด ๆ อยู่นี้แล พอสิ้นลมหายใจแล้วก็หมดหวังเพิ่มเข้าไปอีก ผู้ที่มีคุณงามความดียังมีคุณงามความดีนั้นพาเบิกทาง ให้มีที่หลบที่ซ่อนที่อยู่อาศัย

คนบุญไปไหนไม่จนตรอกจนมุมแหละ แต่คนบาปไปไหนอยู่ที่จนตรอก ไปก็จนตรอก อยู่ไหนจนตรอกทั้งนั้น ได้รับความทุกข์ความทรมานตลอดเวลา ส่วนคนบุญไม่เป็นเช่นนั้น แม้กิเลสมีอยู่ความดีก็มีอยู่ เป็นเครื่องทัดทานกันอยู่ ต้านทานกันอยู่ ก็พออยู่ได้พอเป็นไป ให้สิ้นเสียโดยประการทั้งปวงแล้วนั้นแหละยอด ยอดธรรมหรือยอดเรา ยอดคนอยู่ตรงนั้น

เอาละเหนื่อย เทศน์เพียงแค่นี้ละ

พูดท้ายเทศน์

แกมาเท่าไรแทนที่จะเป็นห่วงเจ้าของไม่เป็นนะ มันไม่เป็นเลยจะว่าไง กับเจ้าของนี่ไม่มีเลยพึ่งให้ดี มันกลับห่วงโลกสงสารเป็นกำลัง ทุกวันนี้ติดติดก็เพราะโลกสงสารนั่นเอง พอช่วยได้ในแง่ใดเราก็ช่วยในแง่ไหน ๆ เต็มสติกำลังความสามารถ ผู้ที่จะควรผ่านพ้นไปได้ก็พร้อมที่จะหลุดลากให้ผ่านพ้นไปได้จากกองไฟกองไฟ คือความเกิดแก่เจ็บตายด้วยอำนาจของกิเลสนี้ พอจะพ้นไปได้เมื่อใดเอา เอาให้พ้น

ไม่มีขึ้นดีแหละโลกนี้ มีแต่ความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ที่กิเลสหลอกนั่นแหละ ความจริงจริง ๆ มันไม่มีแหละ หวัง ๆ อยู่งั้น ดูให้ดีชีวิตจิตใจของคุณอะไรอย่างอื่น ความเคลื่อนไหวออก

จากจิตนั้นแหละ มันคิดมันปรุงเรื่องอะไร ๆ สติมีรู้ ไม่มีสติไม่รู้ ท่านจึงสอนให้มีสติ ๆ อยู่ตลอดเวลา สตินี้สำคัญมากขาดสติก็ขาดความเพียรละ ถ้าสติยังมีอยู่เรียกว่าความเพียรมี ถึงจะไม่ได้ฆ่ากิเลสเห็นประจักษ์ตาแต่ความเพียรต่ออสุภกิเลสก็มี

เป็นห่วงเพื่อนฝูงมากนะกลัวจะจมไปแบบโลกเขาจมกัน มองไปเท่าไรยิ่งนะ....ก็ไม่ทราบว่าจะพูดว่ายังไง มันรู้ของมันเห็นอยู่ประจักษ์อยู่ในหัวใจทนโท่อยู่นี้ แล้วสิ่งไม่เป็นประโยชน์ก็ไม่ทราบจะพูดไปทำไม แน่ะ มันเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องก็พอจะพูด แต่นี้ก็ไม่เป็นประโยชน์จะพูดไปอะไร ก็รู้ที่อยู่เห็นอยู่อย่างนั้นแหละ มีแต่อัศจรรย์พระพุทธรเจ้า โห โพล่ขึ้นมาได้ยังไง โพล่ขึ้นมาอย่างไร

อัศจรรย์สุดขีดนะไม่ใช่อัศจรรย์ธรรมดา เพราะเป็นผู้บุกเบิกทางนี่นะ นอกนั้นสาวกต้องได้ยินได้ฟังคำแนะนำสั่งสอนจากพระพุทธรเจ้าก่อน จากนั้นมาก็จากครูจากอาจารย์ ก็เป็นธรรมของพระพุทธรเจ้าก่อนถึงจะรู้จะเห็นพอลืมหลืมตาได้ อันพระองค์นะอยู่ ๆ โพล่ขึ้นมาได้นี่ซิ อัศจรรย์เรา ทั้ง ๆ ที่ก็ทราบอยู่ว่าพุทธรวิสัย จะเป็นอย่างนี้ด้วยกันทุกพระองค์ก็ทราบอยู่ แต่ก็อดอัศจรรย์ไม่ได้ พุทธรวิสัยต้องเป็นอย่างนี้ ไม่มีใครแนะนำสั่งสอน เป็นสัจสมุญด้วยกัน เป็นแต่เพียงว่าตรัสรู้ช้าและเร็ว ยากลำบากและง่ายตายต่างกันเท่านั้นเอง หากเป็นสัจสมุญเหมือนกันหมด รู้เองเห็นเอง

โลกก็เห็นอยู่อย่างนี้แหละจะว่าไง พูดไม่ออก รู้ที่อยู่เห็นอยู่ ความรู้ความเห็นก็รู้ที่อยู่เห็นอยู่ นี่ในฐานะที่ควรจะแนะนำตักเตือนสั่งสอนได้ก็ว่ากันไปสอนกันไปดังนี้แหละ ที่ไม่ใช่วิสัยก็ปล่อยตามเรื่อง วัดนี้เราก็พยายามสงวนเรื่องการเรื่องงานไม่ให้มี รักษาพื้นเพอันดั้งเดิมของพระพุทธรเจ้าไว้ ไม่ใช่เพียงครูบาอาจารย์นะ พระพุทธรเจ้าพื้นเพอันดั้งเดิม คืองานของพระได้แก่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา หาที่สงบสัจเป็นประจักษ์เป็นประจักษ์ของตน นี่ละงานแท้ พื้นเพแท้

เวลานี้เห็นใหม่ละมันทับมันถม ศาสนามีที่ไหนมีตั้งแต่เรื่องอย่างนี้ละ เรื่องกิเลสเข้าไปตีตลาดพูดแล้ว มันตีได้ทุกแห่งทุกมุมนะ ละเอียดล่อมากที่สุดไม่เห็นมันง่าย ๆ พูดนี้มันถึงใจ ละที่วาระหว่างมหาสติมหาปัญญาพัดกับกิเลสประเภทละเอียด มันถึงใจนะที่ว่าพูดสอนใครไม่ได้พูดให้ใครฟังไม่ได้ เพราะไม่ใช่ภาษาที่มาพูดให้คน เป็นภาษาธรรมะกับกิเลสพัดกันต่างหาก ไม่งั้นจะลืมนวลเวลาเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าหรือมันไม่ถึงขนาดนั้น นี่ก็เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟังแล้ว นำทำอะไร ๆ ไม่ได้สนใจกันเลย มันไม่มีความสนใจ

อันนั้นมันหนักมากนี่ เหมือนกับนักมวยเข้าวงในกันจะไปสนใจกับอะไร นี่ระหว่างกิเลสกับธรรมส่วนละเอียดพัดกันก็เป็นอย่างนั้น หมุนตัว ๆ ๆ ลวดลายของกิเลสลวดลายของธรรม

นี้ให้เห็นกันอย่างน้อยซิ เห็นในวงปฏิบัติ สำหรับท่านผู้ที่เป็นขิปปาภิญญาเราก็คงได้ เราไม่ได้พูดลามปามไปหมดนะ ขิปปาภิญญานั้นก็เป็นอีกประเภทหนึ่งของท่าน ท่านใส่ผ้าเดียวไหม้หมดเลยกิเลสไม่มีเหลือ พวกอุกฤษฏ์พวกแย่งลงนรกเหมือนพวกเรานี้ซิ ไส้ขึ้นสวรรค์นิพพานไม่ยอมไป บิภินลงนรกนี้ซิ ประเภทนี้อัศจรรย์นอกธรรมดา

ความสลับซับซ้อนของกิเลสนี้แหล่ ฟังแต่ว่าแหล่เออะ คือมันถึงใจ พุดออกมาพูตออกมาจากความถึงใจ ไม่รู้มันเลยนี้ซิ มันซึมไปหมดเลยนะ ถ้าพุดถึงร่างกายนี้ก็ซึมหมดร่างกายนี้ อะไร ๆ มันเข้าซึมหมด สิ่งเกี่ยวข้องอะไร ๆ ซึมหมด มันเข้าไปเป็นเจ้าของเป็นเจ้าของอำนาจอยู่ในนั้นแทรกอยู่ในนั้น สิงถิ่นอยู่ในนั้นแหล่ ดูกิริยาอาการใดหมุ่นไป ๆ มีแต่หันหน้าเข้าไฟ ๆ มีแต่ความชมเชยกิเลส ๆ ความตำหนิติเตียนกิเลสนี้ไม่มีในกิริยาที่แสดงออก มีแต่ความชมเชยความวิงตามกิเลส ๆ ไม่ว่าจะเรียนมากเรียนน้อย ไม่วายศศักดิ์ฐานะอะไร หัวใจมันไม่ได้มีสิ่งเหล่านี้ มันมีแต่กิเลส เมื่อแสดงออกมาก็มีแต่กิเลสพาแสดงละซิ ว่ากันไปเฉย ๆ ชั้นนั้นชั้นนี้ กิเลสพาว่าอีกนี่ก็ดี

มันเปิดโล่งจากหัวใจแล้วไม่มีอะไรนี้ ฟังซิโลกนี้กว้างขนาดไหนก็แสนจักรวาลท่านแสดงไว้ แสนโกฏจักรวาล ฟังซิ มันมากขนาดไหนแสนโกฏจักรวาล แล้วอะไรมาผ่านหัวใจ หัวใจไปเป็นข้าศึกกับอะไรไม่มี มีแต่กิเลสอันเดียวเท่านั้น ที่ลง-ลงกันตรงนั้นนะ พออันนี้มันลือลงไปแล้วมันจึงไม่มีซิ สุกญุต โลภ อเวกขสุสุ โมฆราช สทา สโต ดูก่อนโมฆราช เธอจงมีสติ ดูโลกให้เป็นความว่างเปล่า นั่นละว่างเปล่าพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น

อะไรมันว่างเปล่า ต้นไม้ ภูเขาที่มีอยู่มันทำไมจึงว่างเปล่า มันว่างอยู่ที่ใจนั้น เห็นโลกเป็นของว่างเปล่าไม่มีสาระ เรื่องจิตก็ถอนตัวเข้ามา เข้ามาถึงภายในแล้วก็ว่างภายในวงหมดเลย อะไรมันไม่มีความรู้อันนี้มันครอบไปหมด สิ่งเหล่านั้นก็ไม่มีอำนาจละซิ เพราะกิเลสด้วยยกยอตัวเจ้าอำนาจมันก็ตายไปแล้วนี้

เรื่องข้อวัตรปฏิบัติพระเณรปฏิบัติกันยังงี้ ให้ช่วยกันทุกสิ่งทุกอย่าง กันเบาอย่าอึดอาดเนือยนายให้เห็น ผมอยู่แต่พอทรงธาตุดุทรงชั้นนี้ก็พอแล้วนะ ก็ดูซีหมู่เพื่อนก็รู้ที่อยู่เห็นอยู่แต่ก่อนเป็นยังงี้แล้วเดี๋ยวนี้เป็นยังงี้ก็เห็นกันมาโดยลำดับลำดับอย่างนี้ พอทรงธาตุดุทรงชั้นนี้ อยู่ไปอย่างนั้นแหล่ ลำพังเจ้าของจริง ๆ แล้วให้เป็นตามอัยยาศัยของเราไปนานแล้วนะนี่ประการหนึ่ง ประการหนึ่งแม้อยู่ก็ไม่ยุ่งกับใคร อยู่คนเดียว ๆ เท่านั้นละ นี่เป็นความเหมาะสมกับอัยยาศัยที่เป็นคนนิสัยวาสนาอาภัพไม่ยุ่งกับอะไร

ทนเอาเฉย ๆ นะที่รับแขกรับคนรับอะไร ๆ รับนั้น ๆ นี้ ๆ ทนเอา ๆ เพราะเห็นหัวใจของแต่ละดวง ๆ มีคุณค่า หัวใจที่หัวใจคนนั้นต่างหากจึงบิภิน ลำพังเจ้าของก็ไม่ทราบจะหวัง

เอาอะไร ก็รู้อยู่ทุกอย่างและรู้เห็นไปหมดเสียทุกอย่างแล้วก็จะไปว่าอะไร ก็จะไปหลงกับอะไร

คิดดูร่างกายที่อยู่ด้วยกันนี้มันเป็นยังไง ก็เหมือนกับเราอยู่ในบ้านในเรือน ร่างกายอันนี้ มันก็เหมือนเรือน เรือนใจความรู้อาศัยอยู่ในนั้นเท่านั้นเอง เมื่อหมดสภาพแล้วก็พัง มันไม่ได้ เป็นเราเป็นของเราเหมือนที่เคยเป็น ว่าเป็นเราเป็นของเรา เมื่อมันพลิกแล้วจิตเป็นอย่างนั้นนะ เมื่อมันพลิกแล้วมันเป็นอณูณะที่นี้ จะให้เป็นเรายังไงก็ไม่เป็น เป็นคนละฝั่งอยู่ชั้น เหมือนกับ แม่น้ำฝั่งนั้นกับฝั่งนี้จะให้เป็นฝั่งเดียวกันได้ยังไง คนละฝั่ง แน่ะ นี่ระหว่างจิตสมมุติกับวิมุตติ หรือระหว่างจิตกับสิ่งเหล่านี้มันก็เหมือนกันเป็นคนละฝั่ง ขาดไปจากกันหมดแล้วโดยหลัก ธรรมชาติ จะเสกสรรให้เป็นอะไรอีกไม่ได้ จะบังคับให้ยึดก็ไม่ยึดจะว่าไง ไม่ใช่ฐานะที่จะยึดนี้

เวลามันยึดอยู่จะบังคับให้มันปล่อยมันวางนี้ก็บังคับไม่ได้ มันก็เป็นอณูณะอีกเหมือนกันชั้นนั้น มันเป็นชั้นเป็นตอน ถึงชั้นที่มันปล่อยแล้วจะบีบบังคับให้ยึดมันก็ไม่ยึด เป็นหลัก ธรรมชาติ อย่างนั้นซึ่งถึงกล่าวพูดบรรดาพระอรหันต์ท่านนิพพานหรือท่านตาย อากัปภิกิริยาของท่านจะมีแปลกต่างกันนะ ถ้าไม่รู้เรื่องไว้ก่อนละไม่ได้นะ

เราจะถืออากัปภิกิริยาของท่านมาเป็นองค์ของท่านละซี แล้วความได้ความเสียก็ไปสู่ท่าน มีดีบ้างมีชมบ้างละซี เอ้ ทำไมท่านจึงเป็นอย่างนั้น ทำไมท่านจึงเป็นอย่างนี้ ประสาชั้นนี้ แน่ะ มันจะแสดงอาการไหนก็ให้มันแสดงไปซี มันเป็นอณูณะแล้วมันเข้ากันไม่ได้แล้วกับชั้นนี้ มันจะเป็นยังไงก็ให้มันเป็น มันดินมันตืดจะไปแบบไหนก็ให้มันไปซี ความบริสุทธิ์ก็เป็นธรรมชาติ ที่บริสุทธิ์จะมาละเคล้ากันได้ยังไง มันไม่ใช่ฐานะที่จะละเคล้ากัน

เพราะฉะนั้นถึงว่าอากัปภิกิริยาของท่านตอนตายจะไม่เหมือนกัน แล้วแต่กรรมวิบากของท่านผู้ใดจะเป็นอย่างไร จะตายด้วยวิธีใด มีอากัปภิกิริยาอย่างไรเวลาจะตาย ก่อนตายนี้จะมีแปลก ๆ ต่าง ๆ กัน ถ้าไม่ได้คิดได้อ่านไว้เรียบร้อยเสียก่อน หรือไม่เป็นผูปฏิบัติให้รู้เรื่องเหล่านี้ไว้ก่อนแล้ว ยังไงก็ไม่พ้นที่จะไปให้คะแนนท่านตัดคะแนนท่านจนได้แหละ นี่เป็นหลักนิสัยอันหนึ่ง จิตนั้นพ้นไปแล้วจากคำว่านิสัย ๆ พ้นไปหมดแล้วนี้ มันจะเป็นยังไงขึ้นมาก็ไม่มีได้มีเสีย ต่อจิตประเภทนั้น

นี่ก็ได้ปฏิบัติต่อพ่อแม่ครูจารย์มันมาถึงได้เห็นโทษของตัวเอง ทั้ง ๆ ที่จิตในชั้นนั้นก็ เป็นชั้นที่หมุนตัว ๆ อยู่แล้ว มันก็ยังสงสัยท่านจนได้แยบชนิดหนึ่ง เอ้ เวลาท่านเป็นอย่างนี้ท่าน จะมีเปลอบ้างไหมนา แน่ะดูซิมันหลับตาพูดออกมาได้สบาย แต่ไม่ได้พูดนะมันนี่อยู่ในใจ แย็บ มันหลับตาคิดได้สบาย ก็เลสมีอยู่ตรงไหนก็นั่นละ เรื่องเปลอหรือไม่เปลอมันเป็นอะไร ถ้าเข้าใจถึงความจริงแล้ว ความเปลอหรือไม่เปลอมันเป็นอะไร สติปัญญาเป็นอะไร ท่านก็เรียกว่าอริยสัจอยู่แล้ว ผ่านอริยสัจไปแล้วสติปัญญาก็เป็นสติปัญญาที่ใช้แต่เพียงกาลเวลาเท่านั้น มัน

เป็นวิมุตติได้ยังงิสติก็ตีปัญญาก็ตี จิตต่างหากเป็นวิมุตติ

สติปัญญาไม่ใช่เป็นวิมุตตินี้ละ เอาไปเข้ากับกันได้ยังงิ เป็นสมมุติ มหาสติมหาปัญญา ก็คือมรรคขั้นละเอียดนั่นเอง เช่น อวิชชาปุจฉา สงฺขารา นั่นก็คือสมุทัยอันละเอียดละเอียดสุดอยู่ตรงนั้น ความละเอียดสุดของมรรคก็คือมหาสติมหาปัญญา แต่พอพูดอันนี้ผมพูดที่โรมันหากเป็นเพราะมันเป็นมาอย่างนั้นนี่ มันปรากฏอย่างนั้นนี่ มหาสติมหาปัญญาเราก็รู้ อยู่แล้วเป็นยังงิ ๆ รู้อย่างเต็มหัวใจ แต่อันหนึ่งนั้นมันมีอยู่นะ ที่ละเอียดยิ่งกว่านี้เข้าไปอีก ยิ่งมีนะ ถ้าไม่เป็นการอาจเอื้อมก็อยากจะทำปัญญาญาณ ญาณ อุทปาติ อันนี้ชิมนะ สติปัญญานี้พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงหลายส้นพันคมทันกับกลมายาของกิเลส อันนั้นชิมไปเลยนะ คืออะไรนั้นนะ

ที่นี้ที่ชิมไปเลยมันก็เป็นสมมุติเหมือนกันนี่ มันระงับได้นี้ ถ้าอันนั้นชิมอยู่ตลอดเวลานี้ก็เท่ากับว่ามันเป็นจิตวิมุตติ เหมือนอย่างว่าเสวยบรมสุข ๆ บรมสุขอันนั้นเป็นบรมสุขอยู่กับหลักธรรมชาติของจิตที่บริสุทธิ์ จึงไม่เป็นอนิจจัง ทุกข์ อนตตา เวทนาไหนก็ไม่เป็น มันเป็นหลักธรรมชาติ มีอยู่กับหลักธรรมชาติ คำที่ว่านี้ไม่มีนี่ มีระงับไปได้นี้ จึงว่าอยู่ในขั้นของมรรค มหาสติมหาปัญญาหมดตัว ๆ ๆ ก็รู้ แต่อันหนึ่งที่ละเอียดเข้าไปกว่านั้นมันเป็นอะไร ชิมไปเลย พูดไม่ได้ทำไม่ได้บัญญัติไว้ ก็เห็นแต่ ญาณ อุทปาติ เท่านั้นเอง ถ้าไม่เป็นการอาจเอื้อมก็อยากจะทำปัญญาญาณ มันเป็นอย่างนั้นจะว่าไป มันเป็นที่เห็นอยู่นั้นจะไม่นำมาพูดได้ยังงิ แล้วจะว่าเป็นการอาจเอื้อมหรือไม่อาจเอื้อมผมก็ไม่ทราบละ มันเป็นเรื่อง ๆ นี้เป็นอยู่ในหัวใจนี้

มันชิม ๆ แก้กิเลสนี้ ชิมเผาไหม้กิเลสนะไม่ใช่ชิมเฉย ๆ เหมือนมหาสติมหาปัญญานี้ก็เผาไหม้อีกแบบหนึ่ง ชิมนั้นก็เผาไหม้ส่วนละเอียดที่เป็นผุเป็นผงของเชื้อไฟพุดง่าย ๆ เป็นผุเป็นผงมันก็เผาอันนั้นละ ชิมเข้าไปเผาอันนั้น ถึงขั้นตามกันมันตามได้หมดนะ ตามไม่หมด กิเลสไม่สิ้น มันตามของมันได้หมด ประมวลเข้าไปแล้วก็ไปอยู่นั้น อวิชชานั้น ดับพืบเดียวก็หมด ดับอวิชชาพืบเดียวเท่านั้นไม่ซ้ำซากนะ นอกนั้นมันหากเป็นของมันพุดไม่ถูก จะว่าซ้ำซากหรือไม่ซ้ำซากมันก็ชิมของมันอยู่จัน

เป็นในเจ้าของก็รู้อเอง พุดนี้ก็พุดแต่ลมปากเฉย ๆ มันเป็นในเจ้าของแล้วเรื่องอย่างที่พุดให้ฟังอยู่ทุกวันนี้ละ เมื่อมันเป็นในเจ้าของเมื่อไรแล้วเรื่องที่พุดให้ฟังทุกวันนี้มันจะกังวานขึ้นเลยนะ กังวานขึ้นกับหัวใจเจ้าของนั่นแหละ อ้อที่ท่านว่าอย่างนั้นเป็นอย่างนี้เอง ๆ มันกังวานขึ้นเลยแหละ มีเครื่องรับแล้วนี่ มันเป็นขึ้นในเจ้าของก็มีเครื่องรับละชิ ยอมรับกันละชิ

พุดอะไรให้หมู่เพื่อนฟังผมก็พุดหมดทุกอย่างแล้ว หมดจริง ๆ ไม่มีอะไรเหลือเลย ก็มีแต่เรื่องความเพียรเท่านั้น จะเอาอย่างไรที่นี้ นั่น มีเท่านั้นเอง จะมาอ่อนแออยู่หรือ ความอ่อน

แอกก็เป็นเรื่องของกิเลสอยู่แล้วก็รู้อยู่แล้ว ความท้อถอยอ่อนแอเป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด ถ้าเรื่องของธรรมมีแต่หมุนตัว ๆ แหละ

พวกเรามันพวกแย่งลงนรก คือคำว่าเนยยะกับปทปรมะมันแย่งกันอยู่เดี๋ยวนี้ มันเป็นเนยยะหรือเป็นปทปรมะพวกเรานี้ เนยยะก็แปลว่าผู้ควรแนะนำสั่งสอนได้ ฝึกฝนอบรมได้ ถึงจะยากลำบากก็อยู่ในขั้นได้ แผลออกแล้ว ปทปรมะนั้นเป็นประเภทที่ว่าหมดหวัง พวก ไอชียู ประเภทไอชียู ถ้าเป็นคนไข้ก็ประเภทไอชียู หมดหวัง เนยยะนี่ยังพอเป็นไปได้ แต่พวกเรานี้กำลังไปแย่งปทปรมะนะ มันไม่อยู่เนยยะนะ พอทำความเพียร โอ๊ย ไม่ไหวจะตาย นั้นมันเข้าปทปรมะแล้วนั้น วันหนึ่งไปแย่งปทปรมะไม่รู้กี่ครั้งก็หนจนปทปรมะแตกนั้นละ ถ้าเป็นหม้อก็แตก พวกเราไปเอาหัวชนหัวโดนอยู่ทุกวัน ๆ ไปแย่งตำแหน่งปทปรมะ

ธรรมภายในใจนี้ถ้าไม่เป็นในหัวใจแล้วพูดไม่ถูกนะ ธรรมความจริงนะ หลักธรรมชาติรู้หลักธรรมชาติแห่งความจริงทั้งหลายนี้ ก็รู้มาได้จากความจดความจำนี้ ผิดกันเอาเสียมากมาย รู้ความจดความจำเราจำได้ตรงไหน ตรงไหนที่เราเรียนผ่านมาก็พอระลึกได้ ๆ อันไหนที่ไม่ผ่านมานั้นซิ ที่ไม่ได้เรียนไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นซิ ลบล้างได้หรือว่าไม่มี ลบล้างไม่ได้

เอาละเลิกกัน